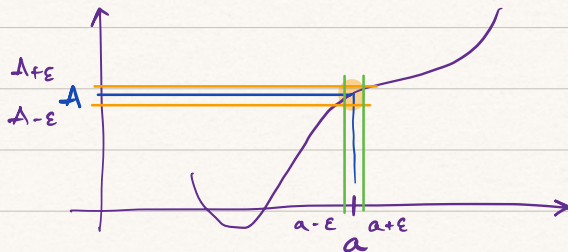

2 Gränsvärden:

d=1: Låt f vara en reellvärd funktion, $D_f \subset \mathbb{R}$ sådan att varje punkterad omgivning till $x=a$ innehåller punkter i D_f . Vi säger att f konvergerar mot $A \in \mathbb{R}$ då x går mot a om det för varje $\varepsilon > 0$ existerar ett $\delta > 0$ sådant att

$|f(x) - A| < \varepsilon$ för varje $x \in D_f$ som uppfyller att $0 < |x - a| < \delta$.

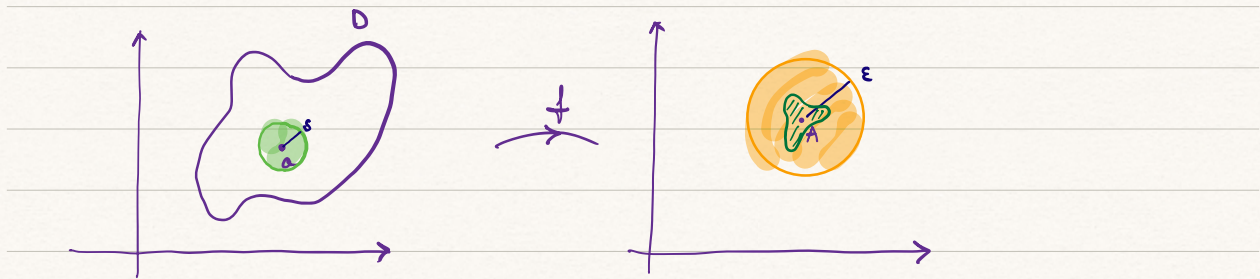
Din $f: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^p$.

$$y = f(x) \quad \Leftrightarrow \quad \begin{cases} y_1 = f_1(x) \\ y_2 = f_2(x) \\ \vdots \\ y_p = f_p(x) \end{cases} \quad \text{där } f_j: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$$

I här algebra är f en matris.

Definition Låt $f: D \rightarrow \mathbb{R}^p$, $D \subset \mathbb{R}^n$. Låt $a \in \bar{D} = D \cup \partial D$.

Vi säger att $f(x)$ konvergerar mot $A \in \mathbb{R}^p$ då x går mot a om det för varje $\varepsilon > 0$ existerar ett $\delta > 0$ sådant att $|f(x) - A| < \varepsilon$ för varje $x \in D$ som uppfyller att $0 < |x - a| < \delta$.

Ex: Använd definitionen för att visa att $\lim_{(x,y) \rightarrow (2,3)} (2x+y^2) = 13$

Lösning: Vi vill visa att för varje $\epsilon > 0$ finns $\delta > 0$ sådant att $|2x+y^2-13| < \epsilon$ för varje $0 < |(x,y) - (2,3)| < \delta$.

Notera att $0 < |(x,y) - (2,3)| < \delta$ betyder $0 < \sqrt{(x-2)^2 + (y-3)^2} < \delta$.

$$|2x+y^2-13| = |2x-4+y^2-9| \leq 2|x-2| + |y^2-9| = 2|x-2| + |y+3| \cdot |y-3|$$

om $\delta < 1$. (då är $|y+3| < 4$)

$$< 2|x-2| + 4 \cdot |y-3| = 2\sqrt{(x-2)^2} + 4\sqrt{(y-3)^2} \leq 6\sqrt{(x-2)^2 + (y-3)^2} < 6\delta.$$

$$6\delta \leq \epsilon \quad \text{då} \quad \delta \leq \frac{\epsilon}{6}. \quad \text{Välj därför } \delta = \min\left(1, \frac{\epsilon}{6}\right).$$

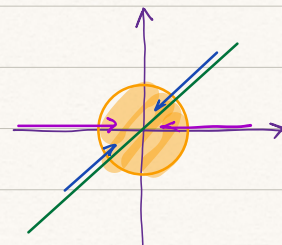
Ex: Visa att $f(x,y) = \frac{2xy}{x^2+y^2}$ saknar gränsvärde i $(0,0)$.

Lösning: Låt först $x=t, y=0$ och låt $t \rightarrow 0$.

$$f(t,0) = \frac{2 \cdot t \cdot 0}{t^2 + 0^2} = 0 \rightarrow 0, \text{ då } t \rightarrow 0.$$

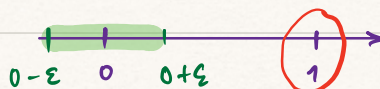
Låt nu $x=y=t$ och låt $t \rightarrow 0$.

$$f(t,t) = \frac{2t^2}{2t^2} = 1 \rightarrow 1, \text{ då } t \rightarrow 0.$$

Skall A väljas till 0 eller 1? Omöjligt.

Sats: Låt f, g och h vara funktioner definierade på $D \subset \mathbb{R}^n$ med värden i $\mathbb{R}^p$. Låt $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = A$
 $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = B$. Då gäller

i) $\lim_{x \rightarrow a} (f(x) + g(x)) = \lim_{x \rightarrow a} f(x) + \lim_{x \rightarrow a} g(x) = A + B$.

ii) Om $p=1$: $\lim_{x \rightarrow a} (f(x) \cdot g(x)) = A \cdot B$

iii) Om $p=1$: $\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = \frac{A}{B}$

om även $\lim_{x \rightarrow a} h(x)$ existerar så gäller att

iv) om $p=1$: $f(x) \leq h(x) \leq g(x)$, $\forall x$ i en omgivning av a
så gäller att $A \leq \lim_{x \rightarrow a} h(x) \leq B$.

Basis: i) Låt $\varepsilon > 0$. Eftersom $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = A$ och $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = B$

finns det $\delta_f > 0$ och $\delta_g > 0$ sådana att

$$\begin{cases} |f(x) - A| < \frac{\varepsilon}{2}, \text{ då } 0 < |x - a| < \delta_f \\ |g(x) - B| < \frac{\varepsilon}{2}, \text{ då } 0 < |x - a| < \delta_g. \end{cases}$$

Antsän gäller att $|f(x)+g(x)-A-B| \leq |f(x)-A| + |g(x)-B|$
 $< \frac{\varepsilon}{2} + \frac{\varepsilon}{2} = \varepsilon$ då $0 < |x-a| < \min(\delta_f, \delta_g)$.

■

Ex: Visa att $\lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{x^2 y}{x^2 + y^2} = 0$.

Lösning: $\left| \frac{x^2 y}{x^2 + y^2} - 0 \right| = \frac{|x^2 y|}{|x^2 + y^2|} \leq \frac{|x^2 + y^2| \cdot |y|}{|x^2 + y^2|} = |y| = \sqrt{y^2}$
 $\leq \sqrt{x^2 + y^2} \rightarrow 0$, då $(x,y) \rightarrow (0,0)$.

Ex: (Jobbigt resultat)

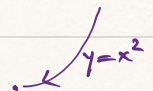
Betrakta $f(x,y) = \frac{2x^2 y}{x^4 + y^2}$.

Bestäm $\lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} f(x,y)$ för alla (x,y) som uppfyller
 att $y=kx$.

Låt $x=t$, $y=kt$, $t \rightarrow 0$.

$$f(t, kt) = \frac{2kt^3}{t^4 + k^2 t^2} = \frac{2kt}{t^2 + k^2} \rightarrow 0, \text{ då } t \rightarrow 0$$

Men $f(t, t^2) = \frac{2t^4}{t^4 + t^4} = 1 \rightarrow 1, \text{ då } t \rightarrow 0$.

Antsän saknar $f(x)$ gränsvärde då $x \rightarrow (0,0)$.

Sats: Om $f: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$ och $|f(x) - A| \leq M(|x|) \rightarrow 0$
då $x \rightarrow 0$ så gäller att $\lim_{x \rightarrow 0} f(x) = A$.

Ex: Bestäm $\lim_{(x,y) \rightarrow 0} \frac{\sin(x^2 y)}{x^2 + y^2}$. $\left| \frac{\sin(x^2 y)}{x^2 + y^2} - 0 \right| \leq \frac{|x^2 y|}{x^2 + y^2} = |r \cos \theta \sin \theta|$
 $\leq |r| \rightarrow 0$, då $r \rightarrow 0$. Alltså $\lim_{(x,y) \rightarrow 0} \frac{\sin(x^2 y)}{x^2 + y^2} = 0$.

Definition: Vi säger att $f(x) \rightarrow B$, då $|x| \rightarrow \infty$
om det till varje $\varepsilon > 0$ finns ett ω sådant
 $|f(x) - B| < \varepsilon$, för varje $|x| > \omega$.

Definition: Låt $f: D \rightarrow \mathbb{R}^p$, $D \subset \mathbb{R}^n$. Vi säger att
 f är kontinuerlig i $x = a \in D$ om
 $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = f(a)$

Sats: Om f är reellvärd, kontinuerlig funktion med
kompakt definitionsmängd D_f så har f ett
största och minsta värde på D_f .

En mängd L sägs vara bägris sammanhängande
om det till varje par $a, b \in L$ finns en kontinuerlig
kurva $t \mapsto x(t)$, $\alpha \leq t \leq \beta$ sådan att $x(\alpha) = a$, $x(\beta) = b$
och $x(t) \in L$.

Satsen om mellanliggande värde:

Låt f vara en kontinuerlig reellvärd funktionsbegränsad sammanhängande mängd D . Om f antar värdena A och B så antar f alla värden mellan A och B .

Beris: Bilda $t \mapsto f(x(t))$ och applicera
envariabelanalys.